

REPLIK

De uttalanden av Industriens utredningsinstitut och docent Kock, som doktor Croner hänvisar till, ha icke gjort anspråk på att utgöra något slutgiltigt ställningstagande till frågan om industritjänstemännens sysselsättning efter kriget. De ingingo som led i förberedande undersökningar rörande efterkrigstiden, som sedermera fullföljts under ledning av kommissionen för efterkrigsplanering. Det var på det förberedande stadiet icke möjligt att utföra alla de ingående undersökningar, som skulle fordrats för att i detalj belysa sysselsättningsproblemen. Den preliminära karaktären framgår av formuleringen som, vad gäller utredningsinstitutet, innebar, att *ökningen av förvaltningspersonalen under kriget i huvudsak torde vara av permanent natur men sannolikt även till en del sammanhänger med den omställning och reglering av produktionen, som ägt rum under kriget.* (Se det av doktor Croner anförda citatet.) Detta uttalande grundade sig på direkta upplysningar, som inhämtats från representanter för olika industrier.

Av utredningsinstitutet har sedermera i samråd med planeringskommissionen företagits en enquête, som omfattar dels samtliga företag med en förvaltningspersonal av minst 200, dels vart femte av övriga i arbetsmarknadskommissionens undersökning ingående företag. Företagen ha tillfrågats rörande beräknat antal uppsägningar av förvaltningspersonal efter kriget — under förutsättning, att de inkallade återvända till sina tidigare befattningar — samt vidare rörande det beräknade behovet av nyrekrytering under tre år efter kriget. De större företagen ha för män och kvinnor uppgivit en beräknad uppsägning av 3,6 respektive 3,7% samt en nyrekrytering för båda kategorierna med 0,4%. Vid de mindre företagen beräknas en uppsägning av 1,4 respektive 2,1%, men nyrekryteringsbehovet är större och har angivits till 2,3 respektive 2,6%, allt i % av antalet anställda den 1 april 1944. Om dessa procenttal tillämpas på hela arbetsmarknadskommissionens material, erhålles ett uppskattat antal uppsägningar efter kriget bland förvaltningspersonalen av närmare 1800 personer samt ett motsvarande rekryteringsbehov av omkring 1500 personer. Vad gäller ingenjörer, verkmästare och förmän samt kvalificerad kontorspersonal, är nyrekryteringsbehovet större än uppsägningsbehovet. Anmärkas bör, att dessa resultat — liksom utredningsinstitutets och docent Kocks citerade uttalanden samt även doktor Croners eget diskussionsinlägg — icke belysa de arbetslöshetsproblem, som skulle uppstå för industritjänstemännen vid en svårartad kris efter kriget utan endast det omställningsbehov, som beräknas uppstå inom industrien vid en övergång till en mera normal fredskonjunktur.

Även om olika uppfattningar kunna föreligga om innebörden av en sådan konjunktur, torde det utslag, som enquêten givit, vara tillräckligt tydligt för att kunna sägas bestyrka institutets ovan refererade preliminära sannolikhetsbedömning. Rationaliseringen och utvecklingen av företagsorganisationen har i själva verket icke alls avstannat under kriget. Den på lång sikt inriktade tekniska forskningen har även krävt växande mängder arbetskraft.

Av intresse är, att mera omfattande uppsägningar endast förutses vid vissa företag inom verkstadsindustrien. De uppsägningar, som rapporterats inom övriga industrier, äro i allmänhet helt obetydliga. Den av doktor Croner påpekade starka ökningen av förvaltningspersonalen vid sprängämnesfabrikerna uppgår enligt arbetsmarknadskommissionens statistik endast till 205 personer.

De av doktor Croner framlagda siffrorna för utvecklingstendenserna under förkrigstiden torde knappast vara ägnade att skapa klarhet rörande de långsiktiga utvecklingstendenserna. Utan att närmare ingå på denna fråga må endast framhållas, att de av honom anförda förändringarna av förvaltningspersonalens storlek per arbetsställe räknat påverkas av förändringar i arbetsställets genomsnittliga storlek. Då därtill kommer att antalet mindre företag i kommerskollegii industristatistik ökas under perioden genom fullständigare redovisning, kunna de av doktor Croner anförda siffrorna icke användas som indikatorer för utvecklingstendenserna på längre sikt. En korrektion för utvidgningen av industristatistiken hade givit till resultat ett betydligt högre stegringsantal än det av doktor Croner angivna 20 %. Vidare må nämnas, att arbetsmarknadskommissionens undersökning icke avser ett och samma antal arbetsställen 1939 och 1943 utan även inkluderar de företag, som startats under kriget. Oberoende av sådana faktorer, som försvåra en jämförelse, torde det vid undersökningar av ifrågavarande slag vara lämpligare att ställa förvaltningspersonalen i relation till arbetarantalet.

Det skulle föra för långt att här ytterligare ingå på doktor Croners diskussionsinlägg. Det är att hoppas, att de frågor han berört komma att klarläggas under det fortsatta arbetet inom planeringskommissionen.

Ingvar Svennilson.